

# Dinamikus szemantika kérdésekkel

## Összefoglaló

A dinamikus szemantikai rendszerekben a propozíciók jelentése – a hagyományos, statikus logikai rendszerekkel szemben – olyan *függvény*, amely információs állapotokból információs állapotokba képez. Azaz ha a hallgató értelmez egy kijelentő mondatot, akkor az addig birtokában lévő információ frissül, a hallgató új információs állapotba kerül.

Általánosságban elmondható, hogy a dinamikus szemantikai elméletek természetesebb magyarázatát adják a hosszabb szövegek, esetleg dialógusok értelmezésének, mint a klasszikus, statikus szemantikai rendszerek, mert a mondatok határain nem követelik meg az addig elhangzott szöveg újraelemzését.

Kiemelt jelentősége van azoknak a helyzeteknek, amelyekben a függvényt az értelmezési tartományán kívüli értékre kéne alkalmazni (ha például a mondat előfeltevését az előzmények nem teljesítik), illetve különlegesek azok az állapotok, melyekből a függvényalkalmazás nem tud másik információs állapotba vezetni (egyik lehetséges oka az ellentmondásosság). Bizonyos elméletek ennek külön figyelmet szentelnek, és bevezetik a *hibaállapotokat*, de nem foglalkoznak vele, hogy mit tesznek a beszédpartnerek ezekben a helyzetekben. Ezért formális rendszerükben az elemzés hibaállapotba kerülve elakad, nem folytatódik. Márpedig az emberi kommunikációban, hétköznapi beszélgetések során ilyen nem szokott előfordulni. A hallgató, ha nem ért valamit, általában próbálja újraértelmezni, megérteni, amit hallott – és ha kell, ehhez új információkat gyűjt: visszakérdez.

Előadásomban egy olyan nulladrendű kijelentéslogikára épülő dinamikus szemantikai elmélet lényeges elemeit vázolom, amely lehetőséget ad az *ellentmondások alapvető kezelésére*, a *visszakérdezésre*, és amely a kérdések-válaszok rendszerét együttműködő beszélgető partnerek helyzetében vizsgálja.